

Mgr. Horváth Péter
A dunaszerdahelyi Magyar Tanítási Nyelvű Magángimnázium
magyar-történelem szakos tanára, Félen él,
horvathmok@gmail.com

„A matematika nem egyéjszakás kaland”

Penzinger Iván – van-e, ki e nevet nem ismeri? Dunaszerdahelyen aligha. Diákok, szülők, kollégák, ismerősök száza beszélnék róla elismeréssel, emelik ki szakértelmét, egyéniségét, humorát egyaránt. 2013-ban Dunaszerdahely legnépszerűbb tanárává választották, majd egy évre rá megkapta az Év Pedagógusa díjat. Penzinger Ivánnal, a dunaszerdahelyi Magyar Tanítási Nyelvű Magángimnázium matematika-fizika szakos tanárával beszélgettem.

■ **Ha frissdiplomás egyetemistaként felvázolják neked, hogy 2015-ben ilyen életed lesz, akkor örültél volna ennek? A fiatal Penzinger Iván meg lenne elégedve a mostanival?**

– Igen, elégedett lenne velem, mert elértém mindent, amit szerettem volna. Nem mondom, hogy nem lehetne valamivel jobb, de a legfontosabb terveim megvalósultak: család, tanítás, anyagi biztonság. Úgy jöttem ki az egyetemről, hogy tanítani akarok, és nagy szerencsém volt, hogy sikerült.

■ **Volt olyan pillanat, amikor komolyan elgondolkoztál azon, hogy felhagysz a tanítással?**

– Egyszer előfordult. Lett volna egy másik lehetőségem, de aztán meggondoltam magam. Hogy miért, azt magam sem tudom. Abban az időben ez egy biztos állás volt, és nem akartam

helyette egy bizonytalant. Ráadásul szerettem is, ezért sem hagytam ott.

■ **Ismerik a nevedet. Ezt akartad?**

– Ez nem volt tudatos, így alakult. Soha nem a hírnév motivált. Hogy már említettem, nagyon nagy szerencse kellett ahhoz, hogy az életem és karrierem így alakuljon. Sok minden már az elején eldőlt: egy jó iskolában kezdtem tanítani, és nem bélyegeztek meg negatívan. Ha egy tanár a pályája elején negatív bélyeget kap, abból nagyon nehéz kimászni. Szerencsére nálam ez pont fordítva volt, mert az én „bélyegem” pozitív volt.

■ **Tudatosan építetted fel az „image”-edet vagy csak önmagadat adtad?**

– Inkább az utóbbi. Nem volt ebben tudatosság, soha nem éreztem, hogy egyfajta „image”-t építenék. Önmaga-

mat adtam, és ezt értékelték. Ugyanaz a Penzinger Iván vagyok az iskolában is, otthon is, a szabadidőmben is, mindig. Nem az „image” a lényeg.

■ **Nagyon sok tanáregyéniség van, aki pont az ellentéted. Távolságtartó, merev, síri csendet követel az órákon. Van, aki erre esküszik, van, aki arra. Te ezt hogyan látod?**

– Én rengeteg mintával találkoztam már, hiszen nagy iskolában kezdtem tanítani. Láttam a szakbarbárt, a kedveset, a szigorút, a komolyat stb. Tudtam, hogy milyen akarok és milyen nem akarok lenni. Az egyik titka annak, hogy ismertebb lettem, talán pont az, hogy régen inkább az volt a jellemző, hogy az órán síri csend volt, csak a tanár beszélhetett. Az én órámön zajlott az élet, viccelődtem, mert én azt vallom, egy órának jó hangulatúnak kell lennie. Így jobban kitűntem abban a környezetben. De ez csak egy út a sok közül. Sokan másképp csinálják, és pont ez a jó, hogy különbözőek vagyunk.

■ **Amikor egy tanár közvetlenebb hangot üt meg, fennáll a veszélye, hogy nem veszik komolyan a diákok. Rólad mégis azt mondják, hogy szigorú vagy. Hogy sikerült ezt elérni?**

– Erre nincs recept, rá kell érezni. Érzem azt, ha az óra túlment egy határon. Nem mindegyik óra szuper. Sokszor érzem, hogy most több volt a beszéd, mint amennyi kellett volna. Tudok én erélyes lenni, hangosabban rájuk szólni, és csend van. De annak se látom értelmét, ha meg se szólalnak. Mint ahogy annak se, hogy féljenek tőlem. Lehet másképp is szigorúnak lenni. Persze az évek folyamán engedtem is a követelményeimből, aki azt mondja magáról, hogy ő nem, az hazudik.

■ **Te lettél a dunaszerdahelyi tanárok „aranylabdása”. Jelent ez valamit a tanári karrieredre nézve?**

– Nem azért lettem tanár, hogy egyszer majd díjat kapjak érte. Teljesen esélytelennek éreztem magam, hiszen előző évben megkaptam a közönségszavakat. A díjátadón rengeteg olyan kolléganőt láttam, aki megérdemelte volna. Ez egy olyan díj, ahol nem lehet összemérni dolgokat. Nem lehet összevetni húsz évet és ötven évet, egyik szakot a másikkal, alapiskolás tanárt a középiskolással. Lehetetlen. Amikor kimondták a nevemet, meg se tudtam szólalni, annyira meg voltam lepődve,

aztán nagy nehezen kinyögtem három mondatot és leültem. Abszolút nem számítottam rá, de nagyon jól esett.

■ **Ez most egy nyilvános elismerés volt. De, gondolom, nap mint nap kapsz „vállbaveregetést” diákoktól, szülőktől, kollégáktól négyszemközt is. Ez is számít?**

– Igen, nagyon számít. Szerencsém van, mert nagyon ritkán jönnek szemrehányásokkal, kevés negatív kritikával találkozom. Kifejezetten jólesik, amikor régi diákjaimtól hallok köszönetet. Ilyenkor érzem azt, hogy érdemes ezt csinálni, mert látom a munkám eredményét.

■ **Számos egyetemistának nyújtasz segítséget, képből vagy az egyetemi szintű tananyaggal is. Soha nem gondolkoztál azon, hogy egyetemi tanár légy?**

– El tudnám magam képzelni ilyen szerepben is, de akkor nem az anyanyelvemen tanítanék. Márpedig magyarul sokkal jobban fejezem ki magam, jobban tudok viccelődni. El tudnám mondani az anyagot szlovákul is, de akkor túlságosan figyelnék arra, hogy hogyan mondom. Nekem fontos, hogy az órákat én is élvezzem. Ez az egyik oka annak, hogy nem vonzott az egyetemen tanítás. A másik pedig az, hogy én mindig jól éreztem magam a középiskolás diákok között. Ez az a szint, ami nekem legjobban megfelel.

■ **Türelmes ember látszatát kelted, de mindenkinél van határ. Mivel lehet a legjobban kiborítani téged?**

– Ha látom, hogy valakinek valami nem sikerül, de mindent megtett, azt becsülöm. Ő kihozta magából a maximumot, megtett érte mindent, én elfogadom azt, hogy nem tudja annyira. Ha valakin látom, hogy semmit se tesz érte, elvárásai viszont vannak, az kiborít.

■ **Tizenhat évet húztál le a Vámbéry Ármán Gimnáziumban, majd jött a dunaszerdahelyi magángimnázium. Megérezted ezt a váltást egyáltalán? Hiszen több kollégáddal együtt váltottatok iskolát, nem igazán változott a tanári közösség.**

– Ez így igaz. Sok kollégám megmaradt, és az osztályom fele is jött velem a másik gimnáziumba. A változás a hangulatban volt: kisebb a nyomás, jobb a légkör, teljesen más így tanítani.

■ **Szívesen mennél a magángimiből nyugdíjba?**

– Igen. Bár nem szívesen képelem el magam hatvan évesen.

■ **Olyan pályán vagyunk, ahol a férfiakból van kevesebb. Ami kevesebb, az mindig értékeesebb is. Miért van ránk szükség ezen a pályán?**

– A férfiak általában kiegyensúlyozottabbak. A diáknak is egészen más a viszonya a férfi tanárhoz, más a nőhöz. Látnia kell ezt is, azt is. A tanári közösségben sem mindegy, hogy milyen az összetétel, bár én mindig olyan szerencsés voltam, hogy az átlaghoz képest elég sok férfival dolgoztam együtt. Nagy szükség van férfiakra a szakmában, éppen ezért szomorú, hogy egyre kevesebb férfi választja a tanári pályát.

■ **Bár kevés a férfi az oktatásügyben, mégis sokszor ők vannak vezető pozícióban. Te megpályáznál igazgatói posztot?**

– Soha eszembe se jutott, és nem is tervezem. Engem nem vonzott. Ki nem állhatom a papírmunkát és gyűlölök szerepelni. Főleg a nagyközönség előtt. A diákok előtt szívesen produkálok magam, de máshol nem.

■ **Ha felsőbb oktatásügyi szinten megkeresnének, hogy tanácsolj három dolgot, ami minőségi változást hozna az iskolaügybe, mi lenne az?**

– Nem három dolog lenne, az biztos. Sok gyereket főlegesen tanítunk sok mindenre, a gimnáziumok jobban szakosodhatnak. A fejpénzrendszer teljesen elrontotta az iskolaügyet, az iskolák nagyon kiszolgálják a gyerekeket. Ha rajtam múlna, a központi tesztek online, számítógépen keresztül zajlanának.

■ **A kötelező matematika érettségi nincs köztük?**

– Nem hoznám vissza. Sokan azt hiszik, hogy ez a szívügyem, de nem az. Nekem is plusz gond lenne, hogy kötelezően mindenkit fel kell rá készíteni. Így legalább csak az érettségizik belőle, akit tényleg érdekel, vagy akinek a továbbtanuláshoz szükséges.

■ **Szakbarbár vagy?**

– Nem.

■ **Pedig gyakran hangsúlyozod, hogy a matematika fontosabb, mint más tantárgyak.**

– Ezt csak viccből mondom, bár a gyerekek sokszor komolyan veszik. Ha hangsúlyozom a matek fontosságát, az azért van, mert sok egyetem követeli, és sokan elbuknak rajta. Számos diákom hitte azt, hogy neki soha nem fog kelleni a matek, aztán az érettségit követően jöttek utánam, hogy „tanár úr, segítene?” A matematika nem olyan tantárgy, hogy egy éjszaka alatt meg lehet tanulni. A diákoknak is mindig mondom, hogy ez nem egyéjszakai kaland.

■ **Itt most az irodalomtanár beszélget a matektanárral. Humán és reál, érzelem és értelem. Te vagy a matektanár. Ezt az életed is tükrözi? Tehát Penzinger Iván magánemberként is mindenre magyarázatot akar keresni, mindig a realitás és a tények mezején mozog?**

– Én különválasztom a szakmát és magánéletet. Nem keresek mindenre magyarázatot, nem is lehet. De azért inkább racionális ember vagyok, kétszer kettő az mindig négy.

■ **Ismert arc vagy Dunaszerdahelyen és környékén, ezt a politika nem próbálta kihasználni, és megnyerni téged magának?**

– Nem. Soha nem kerestek meg, és nem is hiányzik. Jól elvagyok nélküle.

■ **Rengeteget tanítasz. Mi jelenti számodra a kikapcsolódást?**

– Sport és kultúra. Fontos, hogy kondícióban tartsam magam. Ahhoz, hogy bírjam a gyűrődést, kell a fizikai kondíció. Régebben teniszeztam, most leginkább biciklizni szeretek. Tavakat körbeciklizni kimondottan nagy élmény volt, a Fertő-tó és a Balaton már kipipálva. Remélem, folytatódik a sor továbbiakkal is. A kultúra terén pedig a színház nyújt kikapcsolódást, első sorban a győri és komáromi színház közelségét használom ki, oda járunk leggyakrabban.

■ **Van olyan fizikai teljesítmény, amit célul tűztél ki magad elé?**

– A célom kb. 700-800 km biciklizés egy hét alatt. A legközelebbi tervem az, hogy hazatekerek Regensburgból a Duna mellett. De a Rajna-part is vonz.

■ **Úgy vettem észre, hogy a te generáció pedagógiailag nagyon erős. Mit szólna a mostani pályakezdőkhöz? Van remény?**

– A jó tanárnak szüksége van szakmai felkészültségre, anélkül nem megy. A diáknak látnia kell, hogy a tanár ért hozzá, és nem lehet őt néhány perc alatt megfogni. A mi időnkben a tanári pályát inkább a jobb tanulók választották, ma már nincs mindig így. Mostanság sokan csak azért csinálják, mert kellett a papír, és ez jött össze. De tisztelet a kivételnek, a mai fiatalok között is vannak nagyon jók, szóval a kérdésre válaszolva, igen, látok reményt.

■ Szinte már közhellyé vált, hogy a tanári pálya nem munka, hanem hivatás. Látszik rajtad is, hogy szereted ezt csinálni. Számodra ez hivatás?

– Nem szeretem ezt a fogalmat, hogy hivatás. Racionális vagyok. Ez is egy szakma, egy pénzkeresési mód, és minden szakmát meg kell becsülni. Persze nemcsak a pénz miatt tanítok, hanem mert szeretem. Azt viszont nem szeretem, ha túlragozzák ennek a szakmának az értékét és jelentőségét.

■ Végezetül néhány hétköznapi kérdés.

Sör vagy bor?

– Régen sör, most már bor.

Hegyvidék vagy tenger?

– Is-is.

Színház vagy mozi?

– Színház.

Kutya vagy macska?

– Kutya.

Horror vagy vígjáték?

– Iskola után inkább vígjáték. Nem akarom, hogy még a szabadidőmben is rémisztgessenek.

Meccsnézés vagy filmnézés?

– Meccsnézés.

Barcelona vagy Real Madrid?

– Real Madrid. De amúgy Bayern München.

Retro vagy modern?

– Modern.

Fekete vagy fehér?

– Fekete.

Szőke vagy barna?

– Szőke, utána egy barna. De inkább barna.

Szemben az árral

– avagy kinek/minek feleljen meg a ma és a holnap pedagógusa?

Dr. Pintes Gábor, PhD.
Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem,
Pedagógiai Kar, Neveléstudományi Tanszék,
tudományos dékánhelyettes;
lakhely: Dunaszerdahely;
e-mail: gpintes@ukf.sk
és edu.gpintes@gmail.com

A pedagógusi hivatást (mesterséget) elemezve nagyon könnyű olyan közhelelybe belefutni, melyek a tisztelt olvasó számára érdektelenné, esetleg „alacsonyabb élvezeti értékűvé” tehetik az éppen csak bevezetőjénél járó tanulmányt. Sajnos, az igaznak hitt/vélt és elcsépelet „örök” igazságok problémája nem orvosolható egyszerű ígérettel, fogadalommal, mely szerint kötelezném magam, hogy a tanulmányban nem lesz fellelhető egyetlen közhelely sem, mely a pedagógusi professziót és annak soktényezős körülményeit illeti. Szakmánk (mesterségünk) ugyanis mára elért egy olyan állapotot, melyet leginkább a focihoz és a politikához tudnék hasonlítani. Tudniillik, a focihoz, a politikához és a neveléshez (ezen belül a pedagógusi mesterséghez) mindenki ért. Nemre, származásra, vallási-felekezeti hovatartozásra, végzettségre – és még sorolhatnám – való tekintet nélkül. Nem tudom teljes bizonyossággal megítélni és eldönteni, hogy eme kitüntetett figyelem öröme vagy inkább bánatra ad-e okot. Személyes véleményemet tolmácsolva: jómagam egész jól meglennék a (köz)vélemény jóval kisebb figyelme nélkül is. Ezen persze nem azt értem, hogy mindazok, akiket a nevelés és az oktatás problémája közelebbről is érint, ne szenteljenek neki figyelmet. Bevezetőm köre ezzel be is zárul, mivel nehéz vitába szállni azzal, hogy a nevelés és az oktatás kérdése tényleg nagyon sokakat (ha nem mindenkit) érint, s ezáltal az érintettek sajtójuknak is érzik a mindenkori beleszólás jogát. Így viszont a kérdés már filozófiai jellegű, s én most inkább neveléstudományi probléma elemzésére, megvilágítására vállalkoznék.

A PEDAGÓGUS MINT A MINDENKORI „JÓ/MEGFELELŐ” NEVELÉS MEGVALÓSÍTÓJA

Bármennyire is szeretném a pedagógusi szakmát különválasztani mindazon rendszerektől, melyekkel függőségi viszonyban van, elemzésem során mindig valamivel és valakivel kapcsolatban, viszonyítva tudnék csak fejtegetésbe bocsátkozni. Beszélhetünk persze a pedagógusi autonómiáról és a saját elképzelés érvényesítéséről is, de csakis valami/valaki kontextusában. Éppen ezért gondolom azt, hogy a pedagógusi szakma (mesterség) sokkal inkább valamiféle „megrendelés” teljesítésére, megvalósítására született és alakult olyanná, amilyen ma. Annak ellenére, hogy a magyar neveléstudományi szakterminológia még mindig tartja magát a jól megszokott kifejezésekhez, a szakmai (s fokozatosan a laikus) nyelvhasználatba is beférkőznek már olyan kifejezések és megjelölések, melyek a klasszikus értelemben vett pedagógus fogalmát jelentős mértékben kibővítik. Az edukátor fogalma is ékes példája a fent említett jelenségnek. Tartalma szempontjából jóval többet foglal magába, mint tanárt, ill. iskolában dolgozó pedagógust. Tudom, nem mindig fogadjuk tárt karokkal az olyan tendenciákat, melyek idegen eredetű és hangzású fogalmakat ágyaznak nyelvünkbe. Az ilyen jellegű dilemmák leginkább azzal orvosolhatók, ha nyelvünkben találunk neki megfelelő kifejezést, vagy egy már használatos fogalom tartalmát bővítjük ki. A pedagógus mint a mainál jóval tágabb értelemben vett fogalom erre remek lehetőséget kínál. Ehhez viszont szük-